

JURIDISK FAGRÅD – 17. OG 18. MARS 2007 – BERGEN

Fagrådet ble avholdt over to dager i følgende tidsrom:

Lørdag 17. mars fra klokken 1100 til klokken 1700.

Søndag 18. mars fra klokken 1200 til klokken 1500.

Tilstede:

Rine A. B. Simensen (Oslo)

Tonje Aas (Oslo)

Marit Sevaldsen (Tromsø)

Harald Sletten (Tromsø)

Christian Kartnes (Bergen)

Ingrid Breistein (Bergen)

Observatør:

Audun de Flon (Bergen) fra søndag klokken 1300.

Ordstyrer: Christian Kartnes

Referent: Espen Dragstmo

JFR 1/07 Godkjenning av referat fra fagrådet i Oslo, 15. Oktober 2006.

Referatet ble godkjent uten merknader.

JFR 2/07 Bachelorgrad

Bachelorkomiteen i Bergen er ferdig med innstillingen og den er sendt rundt på Universitetet på høring. JSU-Bergen har ikke fått forespørsel om å uttale seg.

JSU var representert ved to studenter i Bachelorkomiteen som i tråd med JSUs daværende syn stemte for å opprette graden. I forhold til forrige semester har åtte medlemmer blitt erstattet. Den nye JSU-Bergen har ikke tatt stilling til sitt syn på bachelorgrad, men antar at komiteens flertall vil legges til grunn.

Komiteen går inn for å opprette en bachelorgrad.

Bergen forteller at begrunnelsen for å innføre graden er delt. Dels er det tale om å bedre muligheten for samarbeid med universitet som krever at kandidaten har en bachelor. Dette er særlig tilfellet for anerkjente universitet i USA. Dels er det tale om å gi studenten som hopper av studiet noe igjen. I tillegg har det positive økonomiske konsekvenser at en student som forlater fakultetet, gjør så med en grad.

Oslo frykter at mastergradsstudenter vil miste jobber til bachelorstudenter fordi gode bachelorstudenter vil få jobb før dårlig mastergradsstudenter. Det påpekes at bachelorstudenter ikke vil ha mulighet til å oppnå samme modenhet som en masterstudent.

Oslo påstår at det er ansvarsløst av juridisk fakultet i Bergen å innføre en bachelorgrad uten å ha forsket mer på hvilke konsekvenser det vil få.

Oslo mener det er mange betenkeligheter ved bachelorkomiteens innstilling. De hevder mange faremoment ikke har blitt uredde tilstrekkelig og at samfunnet ikke har vist behov for jurister med bachelorgrad.

Tromsø og Bergen er langt på vei enig i Oslos kritikk av bachelorkomiteens arbeid.

Tromsø hevder at utveksling uten bachelorgrad slettes ikke er umulig – selv ved prestisjetunge universitet i USA Som eksempel vises det til at juridisk fakultet i Tromsø har fått i stand en prøveordning for utveksling av studenter med UCLA.

Bergen legger til at de opplever det som problematisk at en bachelorgraden ikke vil ha den avsluttende kvalitetssikring som fjerde studieår og masteroppgave utgjør for mastergraden. Det påpekes at strykprosenten er svært lav og at det derfor er lett å fullføre de tre første årene.

Det blir enighet om å utferdige et skriv i forkant av nasjonalt fakultetsmøte hvor følgende punkter skal være med:

- Behovet for spørreundersøkelser ved den videregående skole og blant studentene for å finne ut hvor populær en bachelor kan bli er ikke tilfredsstillt.
- Næringslivet har ikke i tilstrekkelig grad blir spurt ut om hvordan de vil ta imot en bachelor.
- Mulighetene for å bruke Bachelorgraden ved andre fakultet er ikke tilstrekkelig undersøkt. Særlig pekes på at NHH ikke har besvart juridisk fakultets henvendelse om å opprette et samarbeid. Tromsø påpeker at samfunnsansvaret som påligger en utdanningsinstitusjon tilsier at utdanningen den tilbyr skal ha praktisk nytteverdi.
- Oslo peker på at bachelorgraden i prinsippet åpner for at alle slutter etter tre år. Bergen deler bekymringen og frykter at de skal bli et bachelorfakultet dersom graden blir populær. Oslo hevder at det er sannsynlig at studenter i stort antall vil søke seg til Bergen for å få en bachelorgrad. Bachelorkomiteen hevder til dette at Oslo og Tromsø vil følge i Bergens fotspor dersom graden tiltrekker seg mange studenter. Denne påstanden fester fagrådet ikke lit til og mener den er for svakt underbygd. Det hevdes at opprettelse av en bachelorgrad er vanskelig å gjennomføre for Oslo på grunn av det høye antallet privatister ved fakultetet. Videre pekes det på at Oslo vil måtte endre studieopplegget for å tilfredsstille kravene til skriftlig arbeid som stilles ved bachelorgrader. Tromsø mener at deres fakultet vil følge etter Bergen dersom graden blir en suksess.
- Komiteen tar mange forutsetninger som fagrådet mener det er usikkerhet om. Komiteen uttaler at antall studenter som tas inn ikke skal øke. Fagrådet er bekymret for at antallet ferdig uteksaminerte masterstudenter vil synke med innføring av en bachelorgrad. Fakultetet vil i så tilfelle se seg tvunget til å øke opptaket av studenter. På denne måten vil en innføring av en bachelorgrad medføre flere jurister samlet sett. Hvordan fakultetet skal holde inntaket like lavt i et slikt tilfelle burde komiteen gjort bedre rede for.
- Navnet på graden vil bli Bachelor i Kultur og Samfunnsvitenskap, med fordypning i rettsvitenskap. Oslo påpeker at juss ikke er kultur. Fagrådet er enig i at navnet ikke beskriver realiteten.
- Komiteen har ikke drøftet om NOKUTs krav til masterstudiet skal gjelde for den delen av studiet som vil utgjøre bachelorgrad (1.-3. studieår). Oslo mener innføringen av Bachelorgrad kan være en måte å unngå NOKUTs krav til undervisning på masterstudier. Fagrådet vil ha klargjort om alle studentene fremdeles skal tas opp til masterstudiet i juss, slik at en må søke eksplisitt for å få ut en bachelorgrad. Hvis en går på masterstudiet i rettsvitenskap, vil en fremdeles ha de høye kravene til undervisning i behold. Fagrådet ønsker videre svar på hva som vil bli vilkårene for å få graden dersom den krever søknad.

Fagrådet mener videre at hvorvidt en har anledning til å vende tilbake til studiet for å fullføre en mastergraden står ubesvart..

- Bergen er skeptisk til hvorvidt de obligatoriske kursoppgavene (en per fag, i alt 13) og ukentlige gruppeoppgaver som leveres ved deres fakultet i løpet av 1.- 3. studieår kan tilfredsstillende krav til skriftlig arbeid som stilles for å oppnå bachelorgraden. Fagrådet mener bachelorkomiteen burde gjort grundigere undersøkelser på dette punktet.
- Bergen gir uttrykke for at juridisk kompetanse, som allerede er billig, vil bli langt billigere dersom bachelorgraden blir populære på arbeidsmarkedet. Dette vil være negativt og taler mot å opprette en bachelorgrad.

Notatet skal utarbeides av Christian Kartnes og sendes Oslo og Tromsø innen mandag klokken 1800 slik at studentutvalgene kan fatte et vedtak og forhåpentligvis møte med et felles synspunkt på nasjonalt fakultetsmøte.

JFR 3/07   Studentenes deltagelse i NOKUTs arbeid

I Bergen har studentene vært involvert i NOKUTs arbeid på alle trinn og er godt fornøyd med hvordan fakultetet har involvert studentene.

Oslo melder om at de ikke har tatt del i prosessen. Selvevalueringen har de kun fått oversendt ved etterspørsel, men har ikke tatt del i utarbeidelsen av den.

Fakultetet i Oslo har klaget på sammensettingen av NOKUTs faglige utvalg og prosessen har derfor midlertidig blitt stanset

Bergen foreslår å ta kontakt med NSU sentralt, som de har god erfaring med, og direkte med NOKUT for å sikre mer involvering av studentene.

Oslo mener at det er for sent å rette på manglende involvering på dette stadiet, men mener at en henvendelse til NOKUT fra fagrådet er en god idé.

Forsatt står institusjonsbesøk igjen. NOKUT har bedt om å få møte et representativt utvalg på seks studenter. Slik Bergen har forstått det, skal disse studentene ikke være engasjert i studentpolitikken.

Tromsø forteller at de ikke hadde noe med utvelgelsen av studenter til NOKUTs bedriftsbesøk å gjøre.

Fagrådet er samlet om at engasjement i studentpolitikken ikke bør være ekskluderende for deltagelse i NOKUTs arbeid.

Ved Tromsø de seks som skal møte NOKUT- delegasjonen innkalt til et møte med fakultetsledelsen i forkant. Oslo og Bergen mener liknende møter vil finne sted også hos dem. Dette for å forberede studentene til møtet med NOKUT. Dette er fagrådet svært skeptisk til.

JFR 4/07   Muligheten for utsatt eksamen

Oslo forteller at de ikke tilbys kontinuasjonseksamen ved sykdom. De som blir syk må derfor vente et semester før de kan ta eksamen. Følgelig utsettes deres studie med et semester.

I Tromsø avholdes eksamen en gang per år, med kontinuasjon noen uker etter for de som var syk ved eksamen.

I Bergen tilbys kontinuasjonseksamen på alle fag en gang per år. Samtlige kontinuasjonseksamener avvikles uken før semesterstart. Eksamen tilbys like ofte som i Oslo, men studenten blir ikke forsinket i progresjonen.

I forlengelse av dette spørsmålet ønsker Bergen å diskutere en sak som nasjonalt fakultetsmøte har på dagsorden.

Bergen ønsker at studentutvalgene skal enes om hvordan studentutvalgene skal forholde seg til at nasjonalt fakultetsmøte skal diskutere hvordan de kan begrense gjentak best mulig.

Oslo mener det er problematisk at saken skal drøftes. Oslo mener at de juridiske fakultetene ikke bør drøfte hvordan de kan redusere kandidatenes adgang til å ta eksamen tre ganger når de har en lovfestet rett til å ta eksamen tre ganger..

I Bergen er muligheten for å ta opp fag på 1. studieår avskåret når man har begynt på 3. studieår. Det er videre ikke mulig å ta opp fag på 2. studieår når man har begynt på 4. studieår. Fag på 3. studieår kan ikke tas opp når man har stått på hele 4. studieår.

I Oslo kan man aldri gå et nivå ned for å ta opp eksamen.

Både i Oslo og Bergen må man utsette progresjonen for å benytte seg av sin lovfestede adgang til å ta eksamen tre ganger.

Tromsø har eksamen en gang i året, og gjentakadgangen er derfor allerede svært begrenset. Studentutvalget i Tromsø regner ikke med at de kan få to eksamener per år pga. de merutgifter dette vil medføre for fakultetet.

Fagrådet regner det som sannsynlig at et forslag om å skrive "gjentak" på vitnemålet vil legges frem som alternativ da Oslo allerede har en slik ordning. Oslo er imidlertid ikke helt sikker på at denne ordningen eksisterer.

Fagrådet vedtar, i henhold til Statutter for juridisk fagråd § 12, følgende resolusjon:

"Juridisk fagråd er prinsipielt mot å ha "gjentak" skrevet på vitnemålet"

JFR 5/07   Ordningen ved klage på sensur.

Bergen har meldt saken fordi de lurer på hvilken ordning andre fakultet har ved klaging på sensur.

Oslo forteller at karakter og begrunnelse følger klagen til andre gangs behandling. I den sentrale klagenemnda ved juridisk fakultet i Oslo har det vært en sak hvor studenten krevde at klagebehandlingen skulle være helt uavhengig av første sensur. Kandidaten krevde at karakter

og begrunnelse for den første sensuromgangen ikke ble gjort kjent for de som skulle behandle klagen. Klagen ble avvist.

Tromsø og Oslo mener at en slik blindsensur som kandidaten gjorde krav på ville stride mot forvaltningsloven. Dette synet deler de med den sentrale klagenemnda i Oslo og diverse forvaltningsrettsjurister.

På den annen side har justisdepartementet uttalt at de ikke anser blindsensur for å være lovstridig, forteller Oslo.

Studentutvalget fra Oslo ser imidlertid ikke behov for blindsensur. De har to sensorer i begge sensuromgangene og mener at sensurbehandlingen ikke vil bli trygget av å ha blindsensur.

Bergen har heller ikke blindsensur, men studentutvalget vurderer å jobbe for å få det innført.

Tromsø forteller at de har hadde blindsensur inntil omlag seks måneder siden. Begrunnelsen var at karakterene endret seg kraftig fra første sensur til klagebehandlingen. Det var eksempler på at kandidater gikk fra C til F etter klage. Systemet ble betegnet som bingo og ble fjernet.

Studentutvalget i Tromsø ønsker ikke å gå tilbake til ordningen med blindsensur. De har også to sensorer ved første gangs sensur.

I Bergen er det imidlertid én sensor ved første sensur, og to sensorer ved andre sensur. Dette gir, i følge Bergen, støtte til å hevde at graden av trygghet og nøyaktighet ville vært bedre ved blindsensur. Det pekes blant annet på at lojalitet sensorene i mellom kan forhindre at en karakter endres. Dette vil særlig gjelde når alle sensorene er interne.

I Oslo har de stort sett eksterne sensorer, og lojalitetshensynet vil ikke gjøre seg gjeldende på samme måte.

Tromsø har som Bergen vanskelig med å finne kompetente sensorer utenfor fakultetet.

Bergen forteller videre om ordningen med nivåkontroll. Hver sensor sender inn to besvarelser som vurderes til å ligge i grensen mellom to angitte karakterer.

Kursansvarlige kontrollerer på denne måten at sensorene har lagt seg på tilsvarende nivå.

Ordningen faller i smak hos Tromsø og Oslo, men er foreløpig ukjent ved deres fakultet.

Tromsø forteller at dårlige sensorveiledninger fikk mye av skylden for de tilfeldighetene som oppstod ved ordningen med blindsensur.

Bergen har også opplevd tilfeller av at sensorveiledninger er for dårlige.

I Tromsø avhjelpes dette et stykke på vei ved at de har komiteer som vurderer sensorveiledningene.

I Oslo holdes sensormøter.

Bergen forteller at antallet klager har økt drastisk etter innføring av én sensor. Klageomfanget har ført til at de innsparinger ordningen med én sensor gir blir spist opp. I administrasjonene brukes et helt årsverk på å administrere klagen.

Fagrådet mener det er kritikkverdige av Bergen å bare ha en sensor. Fagrådet var også enige om at Tromsøs adgang til gjentak i realiteten er svært liten, da de fleste studentene vil falle et helt år bak normalprogresjon dersom de velger å ta opp eksamen.

JFR 6/07   Skrivemaskin som tilrettelegging ved eksamen

Juridisk fakultet i Bergen har omlag dobbelt så mange studenter på særordning som resten av universitetet til sammen, i følge en artikkel i Studvest fra i fjor.

Tromsø mener dette tyder på en ukultur blant jusstudentene i Bergen.

Saken ble drøftet på forrige fagråd, men Bergen ønsket en ny runde på saken fordi JSU-Bergen siden har byttet ut nesten hele utvalget.

Ingen av utvalgene kan oppgi nøyaktige tall, men så vidt vites er det ikke like stor pågang i Oslo og Tromsø som i Bergen.

Bergen vurderer for tiden å gå inn for en mer individuell prøving av den enkelte kandidats behov for tilrettelegging. I den forbindelse ønsker Bergen å vite hvordan Tromsø fikk tak i elektroniske skrivemaskiner og hvor mye de kostet.

Tromsø rakk ikke å finne ut av dette i forkant av fagrådet, men forsikret at de ville se nærmere på saken i løpet av den påfølgende uken og gi Bergen tilbakemelding.

Bergen og Oslo kan fortelle om at påvist allergi gir en time ekstra tid på eksamen uansett når på året eksamen holdes. Dette melder Bergen at de ønsker å endre på.

Oslo melder om at Dekanus og Prodekanus har gått ut i media å nektet innføring av utsatt eksamen for de som blir syk pga. muligheten for å jukse og utnytte regelverket.

Fagrådet mener at begrunnelsen er dårlig. Studentparlamentet har tatt tak i saken.

Av Bergen blir det hevdet at legen ofte oppgir hva kandidaten bør ha av hjelpemiddel. Dette skjer ofte på bakgrunn av kandidatens eget ønske.

Juridisk fakultet i Tromsø stiller krav til at legeerklæringen gir et så godt bilde av sykdomstilstanden som mulig slik at fakultetet selv kan vurdere hvilken tilrettelegging som passer.

Bergen har en liknende regel, men når legen anbefaler et hjelpemiddel blir det ikke overprøvd av fakultetsadministrasjonen.

Oslo mener at de representerer det fakultetet som er mest liberal på å gi tilrettelegging.

Bergen forteller at de vil arbeide for å få innført et skille på ekstra skrivetid, og ekstra pausetid. Etter å ha tatt kontakt med den ansvarlige for tilrettelegging har de imidlertid fått beskjed om at å ta tiden vurderes som vanskelig, unøyaktig og ugjennomførbart.

Bergen gjør det kjent at de ikke tar argumentene til etterretning. Bergen mener det ikke vil være vanskelig, og at unøyaktigheten uansett vil være mindre enn hva tilfellet er når det utelukkende gis en ekstra time til å skrive.

Tromsø forteller at en ordning med å ta tiden eksisterer og fungerer fint.

JFR 7/07   Antall sensorer

Tilstrekkelig drøftet på lørdag under JFR 5/07.

JFR 8/07   Bruk av muntlig prøving og presentasjon

Bergen har meldt saken fordi de ønsker å utvide muntlig prøving på studiet og lurer på hvordan muntlig presentasjon og prøving brukes ved de øvrige fakultetene. Bergen ønsker å avholde muntlig prøving med karakter.

Bergen har muntlige fremføringer på obligatoriske grupper. I enkelte fag er muntlig fremlegg obligatorisk. Det stilles ingen krav til den muntlige presentasjonen.

Tromsø har også muntlig fremføring som krav ved enkelte fag. I forbindelse med prosessfaget på fjerde avdeling har de 10min obligatorisk prosessering. Denne tas alvorlig av studentene og de antas å legge en del innsats i prosesseringen. Denne bedømmes til bestått/ ikke bestått.

Tromsø har også hatt muntlig eksamen på 1. Avdeling. Studentene får oppgaven to dager før eksamen.

I tillegg prøves studentene i Tromsø i forbindelse med hjemmeeksamen senere i studiet. I utgangspunktet skulle dette være en kontroll med at kandidaten selv hadde skrevet oppgaven, men utviklingen går i retning av mer og mer generelle pensumrelaterte spørsmål.

Sensorene vektlegger prestasjoner svært ulikt, hvilket har skapt noe misnøye, men generelt er Tromsø svært positive til muntlig prøving.

Oslo har også muntlig prøving i forbindelse med hjemmeeksamen på 3. avdeling, men det gis felles karakter og hjemmeeksamen betyr klart mest for karakteren.

JFR 9/07   Behandling av fusk

Saken er meldt av Bergen. Foranledningen er en henvendelse fra fakultetet i forbindelse med at en kandidat som har løyet om antall ord på en innlevert oppgave. Den aktuelle oppgaven hadde en absolutt ordgrense som kandidaten overskred med omlag 80%.

Fakultetet ville ikke å underkjenne oppgaven, men ønsket JSU-Bergens syn på saken før de fattet et endelig vedtak. Bergen mente at oppgaven måtte strykes. Tromsø og Oslo var enig i at oppgaven burde strykes. Betegnelsen fusk mente de reserveres for mer alvorlige tilfeller.

I Tromsø er det vanlig å kutte ut de siste ordene dersom oppgaven er for lang. Dette byr på få problemer da all innlevering skjer elektronisk.

I det tilfellet Bergen sto ovenfor, med de reglene som gjelder i Bergen, er Troms enig i at oppgaven burde føre til stryk.

Oslo har innlevering elektronisk på hjemmeeksamen. Det avholdes kun én hjemmeeksamen i løpet av studiet.

JFR 10/07   Praksis som en del av studiet

JSU-Bergen meldte saken fordi de ønsker å finne ut i hvor stor grad praksis er en del av studiene ved de andre fakultetene.

Tromsø forteller at de har 4 uker obligatorisk praksis på 4 .avdeling. Det administrative ordnes av fakultetet. De betaler 10 000 – 15 000 kroner til bedriftene som tar imot studenter.

Tromsø forteller at studentene stort sett er positive til ordningen. Plassene fordeles ved loddtrekning.

I Oslo kan man ta praksis som valgfag. Faget er verd 15 studiepoeng og innebærer 6 uker praksis. Erfaringene er ikke like positive som i Tromsø. Oslo forteller at kandidatene jobber hardt og med saker som gir lite faglig utbytte. Årsaken til dette mener Oslo ligger i at faget velges av kandidater som er for svake til å få trainee, hvilket de beste studentene heller benytter seg av. Etter endt praksis må kandidaten skrive en rapport. Denne rapporten avgjør om studenten får godskrevet 15 SP for oppholdet. Bedømmelse skjer til bestått/ ikke bestått.

I Bergen tilbys praksis ved en domstol, men det godskrives ikke noen studiepoeng for dette.

Oslo er negativ til å innføre praksis som en del av den obligatoriske studieplanen dels fordi de har svært mange privatiststudenter, og dels fordi det vil innebære at noe må tas bort.

Bergen ser positivt på å innføre praksis som en del av det obligatoriske, men tror det vil bli vanskelig å få gjennomslag for på grunn av økonomiske hensyn.

Bergen vil heller forsøke å få praksis innført som et valgemne.

I Oslo fulgte man tidligere en rettssak som senere ble diskutert og analysert i grupper. Dette har de gått bort fra fordi det ble umulig å gjennomføre pga. antall studenter.

I Bergen besøker man rettssalen en gang i løpet av 1. studieår. Studenten velger selv hvilken sak de ønsker å overvære.

Tromsø har ikke noe liknende.